

# Hof van Cassatie van België

## Arrest

Nr. S.20.0009.N

**I. V.**, in zijn hoedanigheid van gewezen voorzitter-secretaris van de Belgische Transportbond (BTB), voorheen de Belgische Transportarbeidersbond FV, met federaal secretariaat te 2000 Antwerpen, Paardenmarkt 66, ingeschreven bij de KBO onder het nummer 0851.543.105,

eiser,

vertegenwoordigd door mr. Huguette Geinger, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 1170 Brussel, Terhulpensesteenweg 177/7, waar de eiser woonplaats kiest,

**tegen**

**G. P.**,

verweerder.

**I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF**

Het cassatieberoep is gericht tegen de arresten van het arbeidshof te Gent, afdeling Gent, van 8 februari 2019 en 12 november 2019, gewezen op verwijzing na het arrest van het Hof van 3 april 2017.

Raadsheer Ilse Couwenberg heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Henri Vanderlinden heeft geconcludeerd.

**II. CASSATIEMIDDEL**

De eiser voert in zijn verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

**III. BESLISSING VAN HET HOF*****Beoordeling***

1. Misbruik van recht bestaat in de uitoefening van een recht op een wijze die kennelijk de grenzen te buiten gaat van de uitoefening van dat recht door een bedachtzaam en voorzichtig persoon.
2. Een dergelijk misbruik wordt gesanctioneerd, niet door het verbeuren van het recht, maar door het recht tot zijn normale uitoefening te herleiden of door het opleggen van het herstel van de schade die door het misbruik is teweeggebracht. De herleiding van het recht tot zijn normale uitoefening kan zover gaan dat de rechter aan de houder van het recht de mogelijkheid ontzegt om zich erop te beroepen in de gegeven omstandigheden.
3. De appelrechters oordelen, zonder op dit punt te worden bekritiseerd, dat de eiser zich aan misbruik van recht schuldig heeft gemaakt door zich pas te beroepen op het gebrek aan rechtspersoonlijkheid van de Belgische Transportarbeidersbond na het verstrijken van de eenjarige verjaring uit artikel 15, eerste lid, Arbeidsovereenkomstenwet.

4. Zij oordelen verder dat de enige wijze waarop het misbruik van recht effectief kan worden gesanctioneerd, erin bestaat de eiser het recht te ontzeggen om zich *in casu* op de verjaring te beroepen.

5. Door aldus te oordelen, miskennen de appelrechters het algemeen rechtsbeginsel van het verbod op rechtsmisbruik niet.

Het middel kan in zoverre niet worden aangenomen.

6. Voor het overige is het middel afgeleid en mitsdien niet ontvankelijk.

### ***Dictum***

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de eiser tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eiser op 421,71 euro en op de som van 20 euro ten gunste van het Begrotingsfonds voor de juridisch tweedelijsbijstand.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, derde kamer, samengesteld uit eerste voorzitter Beatrijs Deconinck, als voorzitter, sectievoorzitter Koen Mestdagh, en de raadsheren Antoine Lievens, Bart Wylleman en Ilse Couwenberg, en in openbare rechtszitting van 8 februari 2021 uitgesproken door eerste voorzitter Beatrijs Deconinck, in aanwezigheid van advocaat-generaal Henri Vanderlinden, met bijstand van griffier Mike Van Beneden.

M. Van Beneden

I. Couwenberg

B. Wylleman

A. Lievens

K. Mestdagh

B. Deconinck

## VOORZIENING IN CASSATIE

**VOOR:**     **de heer I. V.**, in zijn hoedanigheid van gewezen voorzitter-secretaris van voorheen de Belgische Transportarbeidersbond FV, thans met naam Belgische Transportbond (BTB), vakbond, met federaal secretariaat te 2000 Antwerpen, Paardenmarkt 66, ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen onder het nummer 0851.543.105

**Eiser tot cassatie**, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. Huguette Geinger, ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie, kantoor houdende te 1000 Brussel, Quatre Brasstraat 6, bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan.

**TEGEN:**    **de heer G.P.**,

**Verweerder in cassatie**

\*       \*       \*

Aan Mevrouw de Eerste Voorzitter, de Heer Voorzitter, de Dames en Heren Raadsheren, leden van het Hof van Cassatie,

Hooggeachte Dames en Heren,

Eiser heeft de eer de twee arresten, die respectievelijk op 8 februari 2019 en op 12 november 2019 op tegenspraak tussen partijen werden gewezen door de achtste kamer van het Arbeidshof Gent, Afdeling Gent (2017/AG/295), aan het toezicht van Uw Hof te onderwerpen.

\* \* \*

## FEITEN EN PROCEDUREVOORGAANDEN

1. Verweerder stelde dat hij sedert 16 maart 2007 als bediende tewerkgesteld werd door de Belgische Transportarbeidersbond FV, vakbond, met secretariaat te 2000 Antwerpen, Paardenmarkt 66. Hij beweerde dat hij op 27 mei 2010 onwettig door de vakbond werd ontslagen.

Bij exploit van 6 augustus 2010 werd *“de Belgische Transportarbeidersbond FV, vakbond”* op verzoek van verweerder gedagvaard in betaling van een verbrekingsvergoeding ten bedrage van € 11.618,94, te vermeerderen met de verwijlrenten sedert 3 juni 2010, de gerechtelijke renten en de gerechtskosten.

Bij exploit van 5 augustus 2011 werd eiser, *“in zijn hoedanigheid van voorzitter-secretaris van De Belgische Transportarbeidersbond FV, vakbond”* gedagvaard in betaling van de voormelde verbrekings-

vergoeding. In deze dagvaarding zette verweerder uiteen dat hij eerder, nl. op 6 augustus 2010, reeds was overgegaan tot dagvaarding van de “Belgische Transportarbeidersbond” maar dat deze de ontvankelijkheid van de vordering betwistte aangezien zij als vakbond geen rechtspersoonlijkheid heeft. Teneinde geen risico te laten, ging verweerder over tot dagvaarding van eiser, in diens hoedanigheid van voorzitter-secretaris van de vakbond, om *“voor zover als nodig, de procedure te legaliseren”*.

Na bij tussenvonnis van 12 november 2012 de beide voormelde zaken te hebben samengevoegd en de heropening der debatten te hebben bevolen, sprak de Arbeidsrechtbank van Brussel vonnis uit op 21 mei 2013, waarbij *“de vordering”* ontvankelijk en gegrond werd verklaard en eiser *“in zijn hoedanigheid van voorzitter-vertegenwoordiger van de Belgische Transportarbeidersbond”* werd veroordeeld tot het betalen aan verweerder van het bedrag van € 11.618,94 bruto ten titel van verbrekingsvergoeding, vermeerderd met de wettelijke intresten sedert 3 juni 2010 en de gerechtelijke intresten, plus de gerechtskosten.

Eiser tekende in zijn voormelde hoedanigheid hoger beroep aan tegen het vonnis van 21 mei 2013. Hij voerde ondermeer aan dat de vordering van verweerder niet ontvankelijk was ingevolge verjaring.

Bij arrest van 18 november 2014 verklaarde het Arbeidshof te Brussel het hoger beroep toelaatbaar, doch ongegrond. Het vonnis a quo werd dienvolgens bevestigd.

2. Eiser heeft een voorziening in cassatie ingesteld tegen het voormeld arrest van 18 november 2014.

Bij arrest van 3 april 2017 heeft het Hof van Cassatie het bestreden arrest van 18 november 2014 vernietigd en de zaak verwezen naar het Arbeidshof te Gent.

3.1. Het Arbeidshof Gent, Afdeling Gent, sprak een tussenarrest uit op 8 februari 2019 werd beslist:

- dat definitief vaststaat dat de dagvaarding van 6 augustus 2010 onontvankelijk is en de verjaring niet heeft gestuit;
- dat eiser echter misbruik heeft gemaakt van het recht om zich te beroepen op de verjaring en dat het misbruik van dit recht wordt gesanctioneerd door hem het recht te **ontzeggen** om zich op de verjaring te beroepen;
- dat eiser opwerpt dat de vordering onontvankelijk is omdat hij BTB niet kan vertegenwoordigen; bij het hof *“rijst echter de vraag of hierover nog wel moet geoordeeld worden. Strekt de vernietiging van het arrest van het arbeidshof Brussel zich ook uit tot de beslissing van dit hof om de vordering omwille van de hoedanigheid van formele procespartij van (de heer I.V.) ontvankelijk te verklaren?”*; alvorens hierover uitspraak te doen, heeft het arbeidshof de heropening der debatten bevolen.

3.2. Bij eindarrest van 12 november 2019 verklaarde het Arbeidshof Gent, Afdeling Gent, het hoger beroep ongegrond. Het arbeidshof bevestigde het eindvonnis van 21 mei 2013 van de Arbeidsrechtbank te Brussel.

Tegen de arresten van 8 februari 2019 en 12 november 2019 meent eiser volgend middel tot cassatie te kunnen aanvoeren.

## **ENIG MIDDEL TOT CASSATIE**

### **Geschonden wetsbepalingen en miskend algemeen rechtsbeginsel**

- artikel 15, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

- het algemeen rechtsbeginsel inzake het verbod van rechtsmisbruik

### Aangevochten beslissingen

Bij het bestreden eindarrest van 12 november 2019 verklaart het Arbeidshof Gent, Afdeling Gent, het hoger beroep van eiser tegen het vonnis van 21 mei 2013 van de Arbeidsrechtbank te Brussel ongegrond, bevestigt dit vonnis en veroordeelt eiser aldus, in zijn hoedanigheid van voorzitter-vertegenwoordiger van de Belgische Transportarbeidersbond tot het betalen aan verweerder van het bedrag van € 11.618,94 bruto ten titel van verbrekingsvergoeding, vermeerderd met de wettelijke intresten sedert 03.06.2010, de gerechtelijke intresten, en de kosten zoals begroot in het dispositief van het bestreden arrest van 12 november 2019.

Het arbeidshof stoelt deze beslissing op de volgende gronden uit het bestreden tussenarrest van 8 februari 2019:

“ 7. Bespreking

7.1. Artikel 1110, vierde lid, eerste zinsnede Ger. W. luidt als volgt:

*“Dat gerecht voegt zich naar het arrest van het Hof van Cassatie betreffende het door dat Hof beslechte rechtspunt”.*

*Dit betekent dat het arbeidshof zich moet voegen naar de uitlegging van de rechtsregel door het Hof van Cassatie, zoals die blijkt uit het arrest van 3 april 2017 (I. CLAUS, “Het gewijzigde artikel 1110 Ger. W.: de omvang van het debat voor de rechter op verwijzing aan banden gelegd?”, RW 2018-19, (643) 645-646, nrs. 8 en 11, 649, nr. 22).*

*Aldus staat in casu definitief vast dat de dagvaarding van 6 augustus 2010 onontvankelijk was en de verjaring niet heeft gestuit, ook niet ten aanzien van (eiser).*

*De draagwijdte van het arrest is daartoe echter beperkt.*

*Dit impliceert dat het dit hof inzonderheid vrij staat te beoordelen of de vordering tegen (eiser) op andere gronden als niet-verjaard en bijgevolg als ontvankelijk kan aangezien worden.*

*7.2. De leer van het rechtsmisbruik is toepasselijk, wanneer een schuldenaar zijn recht om zich op de verjaring te beroepen op een onbehoorlijke wijze uitoefent, d.w.z. buiten de normale uitoefening van dat recht door een voorzichtig en bezorgd persoon in dezelfde omstandigheden, zonder dat vereist is dat de schuldenaar zich van bedrieglijke kunstgrepen heeft bediend (zie C. LEBON, "Stuiting, schorsing en verlenging van verjaringstermijnen", in I. CLAEYS (ed.), Verjaring in het privaatrecht. Weet de avond wat de morgen brengt?, Mechelen, Kluwer, 2005, (87) 119, nr. 49; A. LENAERTS, Fraus omnia corrumpit in het privaatrecht, Brugge, die Keure, 2013, 292-297, nrs. 273-276; M.E. STORME, "Perspectieven voor de bevrijdende verjaring in het vermogensrecht (met ontwerpbepalingen voor een hervorming", TPR 1994, (1977) 2017, nr. 33).*

*Welnu, het arbeidshof oordeelt dat (eiser) zich wel degelijk aan misbruik van recht schuldig maakt, d.w.z. niet te goeder trouw handelt, door zich, sinds de neerlegging van zijn conclusie van 23 juni 2011 voor de eerste rechter (zie hierna), tegen (verweerder) op de éénjarige verjaring in artikel 15, eerste lid van de Arbeidsovereenkomstenwet te beroepen en te blijven beroepen. Het arbeidshof leidt dit af uit de volgende vaststellingen.*

*(Verweerder) heeft de Belgische Transportarbeidersbond - feitelijke vereniging zonder rechtspersoonlijkheid - gedagvaard binnen het jaar na het einde van de arbeidsovereenkomst (A.R. nr. 10/10417/A). Hij had natuurlijk beter moeten weten maar het is in elk geval niet de door hem gedaagde partij die hem dit meteen duidelijk heeft gemaakt. Wel integendeel, in diens eerste conclusie, ter griffie neergelegd op*

13 december 2010, dus eveneens binnen het jaar na het einde van de arbeidsovereenkomst, heeft deze partij enkel de ongegrondheid van de vordering opgeworpen, zonder enige opmerking te maken omtrent de onontvankelijkheid, op welke grond dan ook, weze het omwille van het ontbreken van de vereiste hoedanigheid of belang. Het is pas nadat één jaar na het einde van de arbeidsovereenkomst was verstreken en nadat (verweerder) zelf al over de grond van de zaak had geconcludeerd, dat de Belgische Transportarbeidersbond spontaan - d.w.z. zonder dat hij door enige termijn gehouden was - op 23 juni 2011 een nieuwe conclusie heeft neergelegd waarin in hoofddorde (en in drie lijnen) de onontvankelijkheid van de vordering werd opgeworpen omwille van het ontbreken van rechtspersoonlijkheid.

Het is zonneklaar dat de Belgische Transportarbeidersbond - en haar raadsman - ab initio heel goed wist dat hij geen rechtspersoonlijkheid bezat en dat de vordering omwille van die reden onontvankelijk kon (moest) worden verklaard. Dat dit middel niet in limine litis werd opgeworpen, had enkel tot doel (verweerder) op het verkeerde been te zetten. Eénmaal de verjaringstermijn was verstreken, kon het middel (ogenschijnlijk) zonder enig risico tevoorschijn worden getoverd, nu het voor (verweerder) ingevolge de verworven verjaring niet meer mogelijk was tijdig een andere dagvaarding, inzonderheid tegen (eiser) of een andere fysieke persoon die als formele rechtspartij kon gelden, te betekenen.

Nadat (verweerder) dan toch op 5 augustus 2011 (eiser) had gedagvaard (A.R. nr. 11/9429/A), sloot het net zich rond (verweerder) en beriep (eiser) zich in zijn conclusie, op 23 december 2011 ter griffie neergelegd, daadwerkelijk op de verworven verjaring. Hierdoor maakte hij zich echter aan misbruik van recht schuldig.

(Eiser) kan zich niet verstoppen achter het argument dat de Belgische Transportarbeidersbond en hijzelf, optredend (althans volgens (verweerder) - zie verder) als formele procespartij namens de Belgische Transportarbeidersbond als materiële procespartij, twee verschillende personen zijn. Er is sprake van één en dezelfde werkgever die onder verschillende gedaanten in rechte werd gedaagd (én is verschenen én zich ten gronde heeft verdedigd), werd bijgestaan door dezelfde raadsman als dominus litis, en zijn verdediging in een vooraf goed bestudeerd scenario heeft uitgewerkt.

*Het arbeidshof acht het strijdig met de goede trouw wanneer een partij opzettelijk (want met volledige kennis van zaken van de werkelijke toestand) laat uitschijnen dat zij regelmatig werd gedagvaard en er zich toe beperkt zich ten gronde te verdedigen, zolang het risico bestaat dat tijdig een nieuwe dagvaarding tegen haar - maar dan wél regelmatig in rechte vertegenwoordigd - wordt betekend, wanneer zij, éénmaal dit risico is verdwenen, de afwezigheid van rechtspersoonlijkheid als exceptie van onontvankelijkheid opwerpt, en wanneer zij, nadat de schuldeiser dan toch een nieuwe dagvaarding heeft laten betekenen, doodleuk de verjaring van de vordering opwerpt. De Belgische Transportarbeidersbond - zonder rechtspersoonlijkheid maar geleid door haar voorzitter/secretaris - heeft (verweerder) opzettelijk op het verkeerde been gezet en het laten voorkomen dat hij zich enkel ten gronde zou verdedigen teneinde bij (verweerder) vanzelfsprekend de idee niet te laten rijpen om zijn gewezen werkgever op een andere wijze in rechte te dagen.*

*Het arbeidshof laat de overweging dat de handelwijze van (eiser) wel van een vreemde ingesteldheid getuigt, nu zij uitgaat van een werknemersorganisatie (en haar voorzitter/secretaris) en gericht is tegen één van haar eigen gewezen werknemers (kennelijk hoeven niet alle werknemersbelangen even goed te worden verdedigd), nog geheel terzijde.*

*De enige wijze waarop het misbruik van recht effectief kan gesanctioneerd worden, is door (eiser) het recht te ontzeggen zich in casu op de verjaring te beroepen en diens exceptie als ongegrond af te wijzen (zie A. LENAERTS, *Fraus omnia corrumpit* in het privaatrecht, Brugge, die Keure, 2013, 297-299, nr. 277; M.A. LEFEBVRE-MASSCHELEIN, *Het verval van een recht in het materieel privaatrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 201, nr. 287; E. VERJANS, "Correctiefiguren op de onbillijke gevolgen van de bevrijdende verjaring", *TBBR* 2014, (146) 164-165, nrs. 38 en 39; vgl. Cass. 2 februari 2018, *RW* 2018-19, 785).*

*Om andere redenen dan door de eerste rechter aangenomen, acht het arbeidshof de vordering van (verweerder) niet verjaard."*

## Grief

1. Rechtsmisbruik bestaat in de uitoefening van een recht op een wijze die kennelijk de grenzen van de normale uitoefening van dat recht door een voorzichtig en oplettend persoon te buiten gaat.

De sanctie op rechtsmisbruik bestaat erin dat het recht slechts op een normale wijze mag worden uitgeoefend of dat de schade ten gevolge van dat misbruik moet worden hersteld. De sanctie op misbruik van recht bestaat dus niet in het verbeuren van dat recht.

Toegepast op het misbruik van het recht om de verjaring in te roepen, houdt dit in dat de verjaringstermijn wordt verlengd met **een korte termijn** nadat het misbruik heeft opgehouden te bestaan, zodat de schuldeiser alsnog de kans krijgt om zijn vordering in te stellen.

2.1. In het tussenarrest van 8 februari 2019 oordeelden de appelrechters:

- dat eiser zich wel degelijk aan misbruik van recht schuldig maakt door zich, sinds de neerlegging van zijn conclusie van 23 juni 2011, tegen verweerder op de éénjarige verjaring in artikel 15, eerste lid, van de Arbeidsovereenkomstenwet te beroepen;
- dat verweerder de Belgische Transportarbeidersbond – feitelijke vereniging zonder rechtspersoonlijkheid – heeft gedagvaard binnen het jaar na het einde van de arbeidsovereenkomst, dus vóór het verstrijken van de verjaringstermijn;
- dat de Belgische Transportarbeidersbond in haar eerste conclusie, neergelegd op 13 december 2010, dus eveneens binnen het jaar na het einde van de arbeidsovereenkomst en vóór het verstrijken van de verjaringstermijn, enkel de ongegrondheid van de vordering

- van verweerder heeft opgeworpen, zonder enige opmerking te maken omtrent de ontvankelijkheid omwille van het ontbreken van de vereiste hoedanigheid of belang;
- dat de Belgische Transportarbeidersbond pas nadat één jaar na het einde van de arbeidsovereenkomst was verstreken en dus na het verstrijken van de verjaringstermijn spontaan bij conclusie neergelegd op 23 juni 2011 de onontvankelijkheid van de vordering heeft opgeworpen omwille van het ontbreken van rechtspersoonlijkheid;
  - dat nadat verweerder dan toch op 5 augustus 2011 eiser had gedagvaard, eiser zich in zijn conclusie van 23 december 2011 daadwerkelijk beriep op de verworven verjaring en zich hierdoor schuldig maakte aan rechtsmisbruik (bestreden tussenarrest van 08.02.2019, p. 10-11, nr. 7.2).

De appelrechters beslisten in hun tussenarrest van 8 februari 2019 op voormelde gronden dat de enige wijze waarop het misbruik van recht effectief kan gesanctioneerd worden erin bestaat eiser **het recht te ontzeggen zich in casu op de verjaring te beroepen**.

2.2. De sanctie op het misbruik van het recht om de verjaring in te roepen bestaat echter niet in het verbeuren van dit recht maar in de normale uitoefening ervan of in herstel van de schade ten gevolge van het misbruik door de verjaringstermijn te verlengen met **een korte termijn** zodat de schuldeiser alsnog de kans krijgt om zijn vordering in te stellen.

In zijn “synthesebesluiten na cassatie” bevestigde verweerder:

- dat de Belgische Transportarbeidersbond bij conclusie van 31 mei 2011 voor het eerst een opmerking maakte omtrent de toelaatbaarheid waarbij zij, rekening houdend met een beëindiging van de arbeidsovereenkomst op 27 mei 2010 en een verjaringstermijn van één jaar oordeelt dat de vordering alsdan wel zal verjaard zijn;
- dat de lopende verjaringstermijn minstens was geschorst tussen de betekening van de initiële dagvaarding op 6 augustus 2010 en

de besluiten van 31 mei 2011 van de Belgische Transportarbeidersbond waarin voor het eerst de onontvankelijkheid wegens procesonbekwaamheid werd aangekaart (“synthesebesluiten na cassatie” van verweerder, gedagtekend op 06.09.2018, p. 8, nr. 11, eerste lid en p. 11, nr. 12, tweede lid).

2.3. Verweerder stelde aldus uitdrukkelijk dat het misbruik van het recht om de verjaring in te roepen kan worden hersteld door de lopende verjaring te schorsen tussen 6 augustus 2010 en 31 mei 2011.

De appelrechters beslisten in hun tussenarrest van 8 februari 2019 dan ook niet naar recht dat *“de enige wijze waarop het misbruik van recht effectief kan gesanctioneerd worden, is door (eiser) het recht te ontzeggen zich in casu op de verjaring te beroepen”*, nu:

- het misbruik van het recht om de verjaring in te roepen niet alleen kan worden hersteld door eiser het recht te ontzeggen zich op de verjaring te beroepen vermits verweerder zelf heeft voorgesteld daartoe de verjaring te schorsen tot 31 mei 2011;
- de sanctie op het misbruik van het recht om de verjaring in te roepen, inhoudt dat de verjaringstermijn wordt verlengd met **een korte termijn** in zoverre die nodig is om de schade ingevolge het misbruik te herstellen;
- de vordering van verweerder, ingeleid bij exploit van 5 augustus 2011, alleen dan ontvankelijk zou geweest zijn, spijs de ingetreden verjaring, op voorwaarde dat die vordering werd ingesteld binnen de **korte tijd** die nodig was om de gevolgen van het misbruik te herstellen, hetgeen de appelrechters nalieten te onderzoeken door eiser zonder meer het recht te ontzeggen zich op de verjaring te beroepen.

Door te beslissen dat het misbruik van het recht om de verjaring in te roepen enkel effectief kan worden gesanctioneerd door eiser het

recht te ontzeggen zich op de verjaring te beroepen terwijl verweerder een ander herstel heeft voorgesteld en het misbruik ook effectief kan worden hersteld door de verjaringstermijn met een korte termijn te verlengen zonder dat het nodig is aan de schuldenaar het recht te ontzeggen zich op de verjaring te beroepen, hebben de appelrechters het algemeen rechtsbeginsel inzake het verbod van rechtsmisbruik miskend.

Door louter op die gronden te beslissen dat de vordering van verweerder niet is verjaard, hebben de appelrechters tevens artikel 15, eerste lid, van de Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten geschonden.

## TOELICHTING

De sanctie op misbruik van recht bestaat niet in het verbeuren van dat recht, maar in het opleggen van de normale uitoefening ervan of in het herstel van de schade ten gevolge van dat misbruik (o.a. Cass. 11 juni 1992, Arr. Cass. 1991-1992, 965; A. Van Oevelen, De sanctie van het misbruik van contractuele rechten (noot Cass. 8 februari 2001), R.W. 2001-2002, (p. 779), p. 780, nr. 3).

Toegepast op het misbruik van het recht om de verjaring in te roepen, houdt dit volgens de meeste auteurs in dat de verjaringstermijn wordt verlengd met **een korte termijn** nadat het misbruik heeft opgehouden te bestaan, zodat de schuldeiser alsnog de kans krijgt om zijn vordering in te stellen (H. De Page en M. Marchandise, *Traité de droit civil belge*, T. VI, Bruxelles, Bruylant, 2014, p. 66, nr. 28 en

p.287-289, nr. 235; E. Verjans, Correctiefiguren op de onbillijke gevolgen van de bevrijdende verjaring, T.B.B.R., (p. 146), p. 165, nr. 39; C. Lebon, Stuiting, schorsing en verlenging van de verjaringstermijnen, in "Verjaring in het privaatrecht. Weet de avond wat de morgen brengt?" I. Claeys (ed.), Mechelen, Kluwer, 2005, (p. 87), p. 119, nrs. 48 en 49; S. Stijns, I. Samoy en A. Lenaerts, De rol van de wil en het gedrag van partijen bij de bevrijdende verjaring, R.W. 2010-2011, (p. 1538), p. 1554, nrs. 49 en 50; M.E. Storme, Perspektieven voor de bevrijdende verjaring in het vermogensrecht, T.P.R. 1994, (p. 1977), p. 2017, nr. 33; contra: A. Lenaerts, Fraus omnia corrumpit in het privaatrecht, Brugge, die Keure, 2013, p. 297, nr. 277).

Verweerder heeft zijn vordering tegen eiser ingesteld bij dagvaarding van 5 augustus 2011, na het verstrijken van de verjaringstermijn.

De appelrechters beslisten ten onrechte dat *de enige wijze waarop het misbruik van recht effectief kan gesanctioneerd worden, is door (eiser) het recht te ontzeggen zich in casu op de verjaring ter beroepen en diens exceptie als ongegrond af te wijzen* (bestreden tussenarrest 08.02.2019, p. 11, laatste lid).

Een verlenging van de verjaringstermijn liet verweerder immers toe zijn vordering alsnog in te stellen, spijs de ingetreden verjaring.

Dit neemt echter niet weg dat de appelrechters in die hypothese eveneens hadden moeten onderzoeken of die vordering **binnen korte tijd** werd ingesteld, rekening houdend met de aard van het misbruik en de concrete omstandigheden van de zaak.

Door eiser zonder meer het recht te ontzeggen zich op de verjaring te beroepen, hebben de appelrechters het algemeen rechtsbeginsel inzake het verbod van rechtsmisbruik miskend.

**BIJ DEZE BESCHOUWINGEN,**

Besluit voor eiser ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie dat het U behage, Hooggeachte Dames en Heren, de bestreden arresten te vernietigen en de zaak en partijen naar een ander arbeidshof te verwijzen, kosten als naar recht.

Brussel, 25 februari  
2020

H. Geinger

**Enig stuk dat aan onderhavige voorziening wordt gevoegd:**

Een kopie van het exploit van 18 december 2019, houdende betekening aan eiser ten verzoeken van verweerder van de bestreden arresten waarbij verweerder woonstkeuze heeft gedaan ten kantore van gerechtsdeurwaarders Michael-Hendrik Vanderhaegen en Frans Jennes, gelegen te 2000 Antwerpen, Amerikalei 15.

H. Geinger